

MAZSIHISZ pályázatok
2009.
Magunkról
Elérhetőségeink
Mazsihisz hírek
Hírek, lapszemle
Kárpótlási hírek
Zsinagógák
Magyar zsidó adatbázis
Külföldi szervezetek
Magyar zsidó történelem
Zsidó sajtó
Judaizmus
Kérdezd a rabbit
Holokauszt
Linkgyűjtemény
A zsidó könyha
Zsidó ünnepek 5770
Héber hónapok
Képgalériák

ESEMÉNYNAPTÁR

2010. FEBRUÁR

« | »

H	K	Sz	Cs	P	Sz	V
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

SZAVAZÓ

Rendezne-e Ön Magyarországon zsidó szépségkirálynő választást?

- Igen, ez egy nagyon jó ötlet
- Nem, semmi szükség nincsen rá
- Nem tudom eldönteni

Főoldal » Hírek

Holokauszt-tagadás és a francia jog

2009-05-21 16:56:55

Ádám Péter / Forrás [Élet és Irodalom](#)

A holokauszt tagadását szankcionáló 90-615-ös számú 1990. július 13-i törvény (amelyet betערjesztője, Jean-Claude Gaysot kommunista képviselő után a franciák Gaysot-törvényként szoktak emlegetni) annak idején nagy vitát váltott ki Franciaországban; a törvényjavaslatot azonban a parlament két háza a sok bíráló és tiltakozás ellenére nagy többséggel elfogadta.

A jogszabályt, amely újabb cikket illesztett az 1881. július 29-i sajtótörvény többszörösen módosított szövegébe, korántsem csak a szélsőjobb fogadta ingerlően. A vitában annak idején jó néhány liberális értelmiségi is megszólalt, természetesen nem az általuk is elítélt „revizionista” eszméknek, hanem a korlátozatlan szólásszabadság eszményének védelmében - olyan történészek, írók és filozófusok, mint Michel Tournier, François Furet, Michel Houellebecq, Pierre Vidal-Naquet, Alain Robbe-Grillet vagy Paul Ricour.

Az említett cikkely, amely a 24 bis jelzettel kapta (1), magyar fordításban így hangzik: „Azok is a 24. cikkely hatodik bekezdésében kiállításba helyezett büntetéssel (2) sújtandók, akik (...) kétségbe vonják egy vagy több olyan - a Nürnbergi Katonai Törvényszék alapító okiratának (...) 6. cikkelyében körvonalazott - emberiségellenes bűncselekménynek a valódiságát, amelyet vagy az említett dokumentum 9. cikkelye szerint bünszövegeteknek minősített szervezet tagjai vagy olyan személyek követtek el, akiket francia vagy nemzetközi joghatóság marasztalt el ilyen bűnökért.” A francia törvényalkotó nem tartotta magától értetődőnek, hogy mi minősül emberiségellenes bűncselekménynek, és nem is bízta a bíróra ennek eldöntését, hanem a Franciaország által is elismert nemzetközi okmányokat tartotta irányadónak.

A liberális értelmiségnek a 24 bis cikkely elleni heves tiltakozása korántsem előzmény nélküli. Már a III. Köztársaság fennállásának első évtizedében, vagyis XIX. század hetvenes éveinek derekán sokan bírálták a készülő francia sajtótörvényt, amiért a sajtó útján elkövethető bűncselekmények meghatározásával nem értelmezte elég tágan a sajtószabadság érvényességi körét. Jó néhány képviselő, például a radikális Alfred Naquet (1834-1916) - az ő nevéhez fűződik Franciaországban a házasság felbontásának törvényi engedélyezése - egy 1876-ban benyújtott törvényjavaslatban még a korlátozatlan szólásszabadság mellett foglalt állást. De a parlamenti vitában a korlátozott sajtószabadság koncepciójának hívei kerekednek felül, ezért az 1881. július 29-i törvény - bár az előzetes cenzúrát eltörlük, és kiküldik a sajtószabadságot - nem szakított radikálisan a szólásszabadság korlátozásának akkor már több évtizedes jogi tradíciójával.

Akárhogy is, ez a korlátozás egyáltalán sincs ellentétben a francia liberalizmus klasszikusainak felfogásával. Benjamin Constant (1767-1830) kristálytisztán és tömören fogalmaz: „Előfordul, hogy valamely vélemény nyilvánítása elkerülhetetlen következményekkel jár; ezért az ilyen véleményt tettek kell tekintenünk. És ha a tett törvénybe ütköző, akkor a vélemény maga is büntetendő cselekmény.”(3) Negyedfél évtizeddel később Adolphe Thiers (1797-1877) sem gondolja másként a dolgot: „Az egyén szabadságának - érvel az 1849-es sajtótörvény parlamenti vitájában - a másik ember szabadsága jelöli ki a határát. (...) Annak pedig, aki a korlátozatlan véleményszabadság mellett foglal állást, előbb be kell bizonyítania, hogy a vélemény, a kimondott vagy leírt szó közel sem okoz akkora fájdalmat embertársunknak, mint az, ha kezet emelünk rá (...); ha viszont a szó ugyanolyan félelmetes fegyver, mint a puszta ököl, akkor ugyanennek a jogelvetnek megfelelően korlátozni kell a véleménynek, a kimondott vagy leírt szónak a szabadságát...”(4)

Ennek a felfogásnak is fontos előzményei vannak, hiszen már az 1789-es Emberi és honpolgári jogok nyilatkozata is ezt a szemléletet tükrözi. A dokumentum, amely része az 1958-as francia alkotmánynak, nemcsak hogy nem tiltja a szólásszabadság korlátozását, de a jogelvet deklarálásával párhuzamosan mindig hangsúlyozza (például a 4., a 10. és a 11. cikkelyben), hogy az adott szabadságjog csak bizonyos határok között érvényesíthető. A véleménynyilvánítási szabadsággal az Emberi és honpolgári jogok nyilatkozatának 11. cikkelye foglalkozik: „Az ember egyik legbecesebb joga a véleménynyilvánítás szabadsága: ezért mindenki bármit szabadon mondhat, írhat vagy kinyomtathat, viszont mindenki felelősségre vonható, ha a törvény által meghatározott esetekben visszaél ezzel a szabadságjoggal.”

[Jerusalem Post message on apology](#)
[Miami couple marooned at Ben-Gurion](#)
[MK drops bill to annex part of Route 443](#)
[Assad: Syria will stand by Lebanon](#)

NAPTÁR KONVERTER

A szöveg előbb közli a jogalapot, és csak azután körvonalazza a belőle levezethető tartalmat: a felelősség tehát korántsem valami külsődleges korlát a jogelvéhez képest, hanem szerves része a jogelvének. Mindebből az következik, hogy szólásszabadság mindig a bizonyos határok közt értelmezett szólásnak a szabadsága. Az így megvont határok azonban már csak azért sem tekinthetők önkényes korlátozásnak, mivel egyszersmind garanciái is ennek a szabadságjognak: egyrészt nincs semmiféle előzetes ellenőrzés, vagyis cenzúra, másrészt a szabadságjogot többé nem az uralkodói szeszély, nem is a végrehajtott hatalom, hanem kizárólag a visszaélés különböző eseteit, illetve az állampolgárok büntetőjogi vagy polgári jogi felelősségét megállapító törvény korlátozhatja. A szólásszabadság jogelvének tehát, legalábbis a liberális francia joghagyományban, nem a korlátok teljes hiányában van a lényege, hanem abban, hogy nem szabad ezen a téren túlságosan is szűk határokat vonni, és hogy csakis törvény jelölheti ki, hol a határ. (5)

A Gayssot-törvénynek annak idején nem volt alkotmányos kontrollja (6); bármennyi kritika érte is, ellenzői végül nem nyújtották be parlamenti elfogadása után a francia Alkotmánybíróságra. Született azonban két jelentősebb panaszbeadvány két francia bírósági ítélet ellen, és e panaszok kapcsán két nemzetközi fórum bírálhatta felül a Gayssot-törvény alkalmazását. (E fórumok, persze, a panasz elbírálásakor nem az 1958-as francia alkotmányt, hanem a Franciaország által is elfogadott nemzetközi okmányokat tartották mérvadónak.) A holokauszt-tagadásért elmarasztalt Robert Faurisson, a Polgári és politikai jogok nemzetközi egységokmányának 19. cikkelyére hivatkozva, az ENSZ Emberi Jogi Bizottsághoz fordult jogorvoslatért a párizsi fellebbviteli bíróság 1992. december 9-én hozott jogerős ítélete ellen. Az Emberi Jogi Bizottság négy évre rá, 1996. november 8-án hozott határozatot az ügyben; a határozatban kifejtette: a Gayssot-törvény - legalábbis, ahogyan a francia bíróság ebben az ügyben alkalmazta - összhangban van, illetve a dokumentum visszafogott fogalmazása szerint „nem összeegyeztethetetlen” az egységokmánnyal. Az Emberi Jogi Bizottság szerint Robert Faurisson büntetőjogi elmarasztalása arányban áll az általa elkövetett bűncselekménnyel, és egyáltalán nem volt indokolatlan. Franciaország tehát semmiképpen sem sérthette meg a panaszos véleménynyilvánítási szabadságát. (7)

A másik fellebbezés Roger Garaudyé; ő nem az ENSZ Emberi Jogi Bizottsághoz, hanem a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságához fordult panaszával. Garaudyt ugyancsak holokauszt-tagadás miatt első fokon 1998. február 27-én, másodfokon 1998. december 16-án ítélte el a francia bíróság; formai óvását a Semmitőszék 2000. szeptember 12-én utasította vissza. Garaudy ezután kért jogorvoslatot az Emberi Jogok Európai Bíróságtól. Panaszában egyszerre hivatkozott az Emberi Jogok Európai Egyezményének a tisztességes eljárással foglalkozó 6. cikkelyére, a véleménynyilvánítás szabadságát garantáló 10. cikkelyére, végül a hetedik kiegészítő jegyzőkönyvnek a kétszeres eljárást tiltó 4. cikkelyére. A panaszos beadványát azonban, 2003. június 24-én, a strasbourgi bíróság az említett egyezmény 17. cikkelyének alapján megalapozatlannak tartotta, és visszautasította. (8) Ahogyan a strasbourgi bíró az ítéletben leszögezte: „az ilyen cselekedetek [mármint az emberiségellenes bűncselekmények kétségbevonása - Á. P.] összeegyeztethetetlen a demokráciával és az emberi jogokkal” és „az egyezmény alapvető értékeivel is” ellentétes.

A korlátlan szólásszabadság liberális hívei (9) néha elfelejtik, hogy ez az alapjog korántsem önmagában érték; azért fontos, mert garanciája, illetve előfeltétele a társadalom demokratikus működésének: a holokauszt tagadása nem azért tilos a mienkénél kiegyensúlyozottabb társadalmakban, mert kegyeletlenség, hanem mert implicit tartalmánál fogva súlyosan veszélyezteteti a társadalom demokratikus működését. Azt, hogy a holokauszt-tagadás mennyire egy töről fakad a náci bűnökkel, már Primo Levi is észrevette. Sejtették már a náci is - írja egyik könyvében (10) -, hogy a világ nem akar majd hinni a fülének. Sok túlélő hallotta az SS legényektől a cinikus figyelmeztetést: „Akárhogy végződik is ez a háború, azt a másikat, amit ellenetek indítottunk, már most megnyertük; senki se marad közületek tanúnak, és ha valaki mégis megúszná, a világ úgyse fog hinni neki. Lehet, hogy egyesekben feléled majd a gyanú (...), lehet, hogy történészek is kutatni fogják a múltat, de biztosat senki se fog tudni, mert a bizonyítékokat veletlen együtt fogjuk megsemmisíteni. És ha valamilyen bizonyíték mégis fennmarad, ha néhányan mégis életben maradnak, az emberek akkor is azt fogják mondani, hogy azt a sok szörnyűséget, amit beszélték, egyszerűen nem lehet elhinni (...), egyszóval nem nektek fognak hinni, hanem nekünk, de mi mindent tagadni fogunk.”

A holokauszt tagadása, látni való, már a haláltáborokban elkezdődött...

- 1 Az 1881. július 29-i sajtótörvényben a 24. cikkely szankcionálja a rasszista bűncselekményeket; ezután illesztették be - mintegy a 24. cikkely sajátos eseteként - a 24 bis cikkelyt. Jellemző azonban, hogy a 24 bis paragrafust nem építették be a Code Pénalba, vagyis a francia Btk.-ba.
- 2 Azaz egy év elzárással és/vagy 45 ezer euró pénzbüntetéssel.
- 3 Benjamin Constant, Réflexions sur les Constitutions, la distributions des pouvoirs, et les garanties etc., Paris, 1814, 144. o.
- 4 Idézi P. Fabreguettes, Traité des infractions de la parole, de l'écriture, de la presse etc., tome I, Paris, 1884, XXXII. o. Az itt kifejtett vélemény egyébként összhangban van az angol liberalizmus álláspontjával: „Minden szabad embernek elvitathatatlan joga, hogy tetszése szerint kifejtse véleményét (...); de ha ez a vélemény elfogadhatatlan, káros vagy törvénybe ütköző, vállalnia kell vakmerőségének következményeit” (I. Blackstone, Commentaries on the Law of England, 1769, IV. könyv, II. fejezet, nr° 13).
- 5 Vö. Michel Troper, „La loi Gayssot et la Constitution”, Annales HSS, novembre-décembre 1999, n°6 1239-1255. o.
- 6 Ellentétben a holokauszt-tagadást tiltó 1995. március 23-i belga törvénnyel, amelynek alkotmányosságát 1996. július 12-én ellenőrizte a Cour d'arbitrage belge,

vagyis a belga Alkotmánybíróság.

[7](#) CCPR/C/58/D/550/1993. L. Bán Tamás: A Holocaust tagadása: a Faurisson-ügy, Fundamentum, 1999/1., 162-167. o.

[8](#) Requete n° 65831/01 Garaudy c. France. L. Michel Levinet, „La fermeté bienvenue de la Cour Européenne des Droits de l'Homme face au négationnisme. Obs. s/la décision du 24 juin 2003, Garaudy c. France”, Revue trimestrielle des droits de l'homme, 2004, 59. szám, 654-662. o.

[9](#) L. Bauer Tamás: Legyen-e bűncselekmény a hazugság?, Népszabadság, 2009. máj. 2.

[10](#) Akik odavesztek és akik megmenekültek, Európa Könyvkiadó, 1990

 [Cikk ajánlása](#) [Nyomtatás](#) [Vissza a lap tetejére](#)